

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Solberget	- 1827	N58°10,690'	E16°21,907'	2412
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Karta upprättad 1812 vid Hemmansklyvning

Det är inte känt när torpet Solberget kom till. Solberget finns med på kartan till Hemmansklyvning och kartan till Storskiftet, båda ritade 1811. Torpet Solberget var vid Storskiftet 1811 delat mellan två ägare; Daniel de Try och Gustaf de Try.

Första kända boende i Solberget var torparna Petter Jonsson och Anna Svensdotter. Enligt födelseboken föddes en son den 2 mars 1792 som döptes till Sven två dagar senare.

Enligt Husförhörslängden bodde i Solberget torparen Lars Botvidsson, född 1775 i Ed, och hans hustru Sara Greta Eriksdotter, född 1785 i Tuna, med barnen Maja Lisa, född 1804 i Gamleby, Brita Stina, född 1812 i Gamleby, Nils Petter född 1814 i Lofta, och Carl Johan, som föddes 1816 i Solberget. Familjen kom från Lofta 1815, men flyttade till Grönstorp före 1818.

I mars 1819 föddes i Grönstorp dottern Sofia. Året efter i februari 1820 dog Lars, 44 år gammal, av håll [*smärta*]. Änkan Sara med barnen Brita, Carl och Sofia flyttade tillbaka till Solberget 1821.

Sara födde 1823 en "oäkta" dotter. Enligt Födelseboken skulle Fredrika ha fötts i Hultet under Rumhult, men enligt Husförhörslängden bodde familjen inte i Hultet, utan i Solberget. Dessutom hette dottern Ulrika i Husförhörslängden. Senare när Ulrika var piga i Larum stod i Husförhörslängden 1840-1845 att hon "skall vara född i Hultet". Ulrika torde varit det sista barnet som föddes i Solberget.

Torparänkan Sara Eriksdotter och hennes döttrar Brita Larsdotter, Sofia och Ulrika flyttade till Grönstorp 1827, och Solberget var tomt.

Sara och hennes döttrar Brita, Sofia och Ulrika var de sista boende i Solberget.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Krasbäcken	- 1871	N58°10,521'	E16°20,417'	2413
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Karta upprättad 1799 vid Storskiftet

Det är inte känt när torpet Krasbäcken kom till. Krasbäcken finns med på kartan till Hemmansklyvning 1811 och kartor till Storskiftet 1799 och 1811. Torpet Krasbäcken var vid Storskiftet 1811 delat mellan tre ägare; Daniel de Trÿ, Hubert Nilsson och Gustaf de Trÿ.

Enligt Födelseboken föddes den 24 augusti 1773 ett gossebarn i Krasbäcken som döptes till Jonas. Mor och far var Catharina Månsdotter och Nils Jonsson.

Skräddaren Johan Peter Lindholm, född 1823 i Kuddby, och Anna Cajsa Andersdotter, född 1822 i Hannäs, kom 1853 från Sjösveden under Rumhult. De bodde med sina tre döttrar Anna Elisabeth 1852, Emilie Carolina 1856 och Amanda Charlotta 1859 i sjutton år i Krasbäcken. De var fattiga när de 1870 flyttade till Mörtebäck Stenshult.

Samtidigt med skräddarfamiljen flyttade arbetaren Gustaf Anton Andersson, född 1837 i Hannäs, och hans hustru Maria Mathilda Jaensdotter, född 1840 i Tryserum, samt sonen Adolph Gerad 1867 till Krasbäcken 1869 från Solvestad Vinterstad. I juli 1870 föddes ytterligare en son. Sigfrid Hjalmar, som blev det sista barnet som föddes i det gamla torpet. Gossen var dock bara sju månader när han dog av slag [*barn dog hastigt utan förklaring*]. Gustaf och Maria flyttade redan efter två år, hösten 1871 till Källsveden under Knappemåla, och torpstugan stod tom. Gustaf och Maria var de sista boende i det gamla torpet i Krasbäcken.

Krasbäcken sänkades sedan i Husförhörslängderna för åren 1875-1879 och åren 1880-1889. I Husförhörslängden 1890-1894 stod "*1/36 Lilla Larum eller Krasbäcken*".

Gustaf Johansson, född 1814 i Hannäs, kom 1862 från Gärdserum till Mantorp med sin fru Maja Stina Andersdotter, född 1823 i Hannäs, och barnen Carl Johan, född 1853, och Christina Charlotta, född 1857, båda födda i Hannäs. Två år senare 1864 flyttade de från Mantorp till 1/36 Larum som ägare o brukare. Sonen Carl Johan flyttade till Yxnerum 1874, men var tillbaka redan efter ett år.

Dottern Christina Charlotta gifte sig 1885 med skomakaren Karl Johan Anton Johansson, född 1852 i Tryserum, och flyttade till honom i Mantorp Kulltorpet No1 under Grävsätter. Johansson ägde halva huset. Den andra halvan ägde änkefru Nilsson, änkan efter den förre skomakaren, och även hon bodde i huset.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Krasbäcken	- 1871	N58°10,521'	E16°20,417'	2413
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

I Husförhörslängden 1890 var sonen Carl Johan ägare o brukare av 1/36 Lilla Larum eller Krasbäcken. Carl Johan gifte sig 1893 med Gustafva Amanda Johansson, född 1893 i Ukna, och hon flyttade till honom samma år från Hycklinge. Året efter 1894 fick de dottern Anna Paulina.

Gustaf och Maja Stina, bodde kvar i Krasbäcken hos sonen och sonhustrun tills båda dog. Maja Stina avled av slag [*slaganfall, stroke*] i januari 1897, och Gustaf ett halvår senare i juli samma år av ålderdomssvaghet.

Carl Johan dog 1912 av hjärtförlamning [*hjärtstillestånd*]. Änkan Gustafva Amanda arrenderade då ut marken till kyrkvärden Anders Johan Andersson i 5/18 Larum [*Eliasborg*], och några år senare köpte kyrkvärden 1/36 Lilla Larum (Krasbäcken). Gustafva Amanda och Anna Paulina flyttade till Algutsboda 1918, samtidigt som det lyste för Anna Paulina.

Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 låg torpet något till söder [*snarare sydväst, se kartan laga skifte 1864*] om det nuvarande bostadshuset, som byggdes i samband med Laga skifte 1868.

Enligt Husförhörslängden kom torparen Gustaf Johansson till 1/36 Larum som ägare o brukare redan 1864. Troligen byggdes det nya bostadshuset redan 1864, och Gustaf och hans familj flyttade in i det. Kartan till Laga skifte ritades innan det nya huset var byggt.

Karta ritad 1864 till Laga skifte (1870)

Torpskylt är uppsatt och koordinater tagna på husgrunden av den gamla torpstugan.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Grönstorp	- 1838	N58°11,171'	E16°21,297'	2414
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Det är inte känt när Grönstorp kom till. Torpet finns i Husförhörslängden 1814.

Första kända boende i Grönstorp var hustrun Anna Caisa Abrahamsdotter, född 1777, och hennes dotter Anna, född 1802. Caisa var dotter till ryttaren Abraham Holmgren och Brita Nilsson i Kvarnerum. Även Anna föddes i Kvarnerum. Annas far Jonas Andersson var dräng hos Caisas föräldrar. Caisa och Anna flyttade före 1818 från Grönstorp till Krasbäcken.

Torparen Lars Botvidsson, född 1775 i Ed, och hans hustru Sara Greta Eriksdotter, född 1785 i Tuna, med barnen Maja Lisa, född 1804 i Gamleby, Brita Stina, född 1812 i Gamleby, Nils Petter född 1814 i Lofta, och Carl Johan, född 1816 i Solberget. Familjen flyttade från Solberget till Grönstorp före 1818 enligt Husförhörslängden.

I mars 1819 föddes i Grönstorp dottern Sofia. Året efter i februari 1820 dog Lars, 44 år gammal, av håll [*smärta*]. Änkan Sara med barnen Brita, Carl och Sofia flyttade tillbaka till Solberget 1821.

Torparänkan Sara Eriksdotter och hennes döttrar Brita Larsdotter, Sofia och Ulrika flyttade åter till Grönstorp någon gång mellan 1826 och 1830. Sara och Ulrika bodde kvar i Grönstorp till 1837. Sara och Ulrika blev de näst sista boende i Grönstorp.

Vart Sara flyttade framgick inte. Dottern Ulrika Persdotter blev piga på en av Larumgårdarna. I Husförhörslängden 1840-1845 står att hon "*skall vara född i Hultet*".

Den siste som bodde i Grönstorp var arbetaren Adolf Renborg, född 1801 i Ed. Han flyttade in efter Sara och Ulrika 1837, men redan året efter 1838 flyttade han ut, och huset var tomt.

Grönstorp finns i handlingarna till Laga skifte 1870, men då hade torpet varit tomt under många år.

Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 låg huset troligen där det idag är brukad åker, och därför har ingen husgrund hittats.

Torpskylt är uppsatt och koordinater tagna på antydning till husgrund vid kanten av åkern.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Sjöstranden	1824 - 1844	N58°	E16°	2415
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Backstugan Sjöstranden tillkom i Husförhörslängden 1826, men första boende flyttade troligen in redan två år tidigare 1824.

Första kända boende i Sjöstranden var änkan Maja Nilsdotter, född 1776 i Drothem, och hennes son Anders Petter Hessel, född 1814 i Kimstad. De var skrivna i Sjöändan 1824 och i Sjöstanden 1826, men troligen bodde de i Sjöstranden redan 1824. Maja var sedan hushållerska åt garvare Falk, men det blev bara under tre år. 1828 dog Maja av håll [*smärta*], knappt 53 år gammal.

Garvaren Carl Otto Falk, född 1767 i Löt, var skriven i Sjöändan 1825 och i Sjöstanden 1826, men troligen bodde även han i Sjöstranden redan 1825. Carl hade tidigare varit logarvarmästare [*logarvning = vegetabilisk garvning*] i Vadstena. Carl var änklings när han kom till Sjöstranden och hade varit gift med Catharina Maria Hägerstrand. Carl och Catharina fick sönerna Jonas Otto och Carl Gustaf när de bodde i Vadstena.

Sonen Otto Falk, född 1801 i Vadstena, flyttade till Sjöstranden 1827. Otto arbetade som dräng i Larum. Han flyttade till Ringarum 1830.

Sonen Carl Gustaf, född 1803 i Vadstena, flyttade till Sjöstranden 1828, tillsammans med sin hustru Anna Greta Olofsdotter, född 1800 i Ukna. Två år senare 1830 fick de en dotter Anna Lovisa som föddes döv. Anna Lovisa var det enda barnet som föddes Sjöstranden. Sonhustrun Anna Greta flyttade till Ed 1830 utan att anmäla flytten till kyrkan. Vart sonen Carl barnbarnet Anna Lovisa tog vägen framgår inte, men de ströks i Husförhörslängden 1830.

Garvare Falk bodde sedan ensam kvar i Sjöstranden till 1844. Därefter var änklings och fattighjonet Carl Falk skriven på socknen och Sjöstranden stod tomt. Carl dog 1849 och han var nästan både den förste och den siste som bodde i Sjöstranden.

Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 låg huset troligen på samma plats som Stora Västtomta ligger idag, och därför har ingen husgrund hittats.

Torpskylt är ej uppsatt och koordinater har heller inte tagits.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Nybäck	1835 - 1868	N58°10,583'	E16°20,954'	2416
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Torpet Nybäck tillkom i Husförhörslängden 1835. De första som bodde i Nybäck var arbetaren Anders Hansson, född 1779 i Gärdserum, och hans hustru Maja Lena Jonsdotter, född 1784 i Hannäs. Anders var dräng i Larum. Fem år senare var Anders torpare och hade en dräng med hustru och barn.

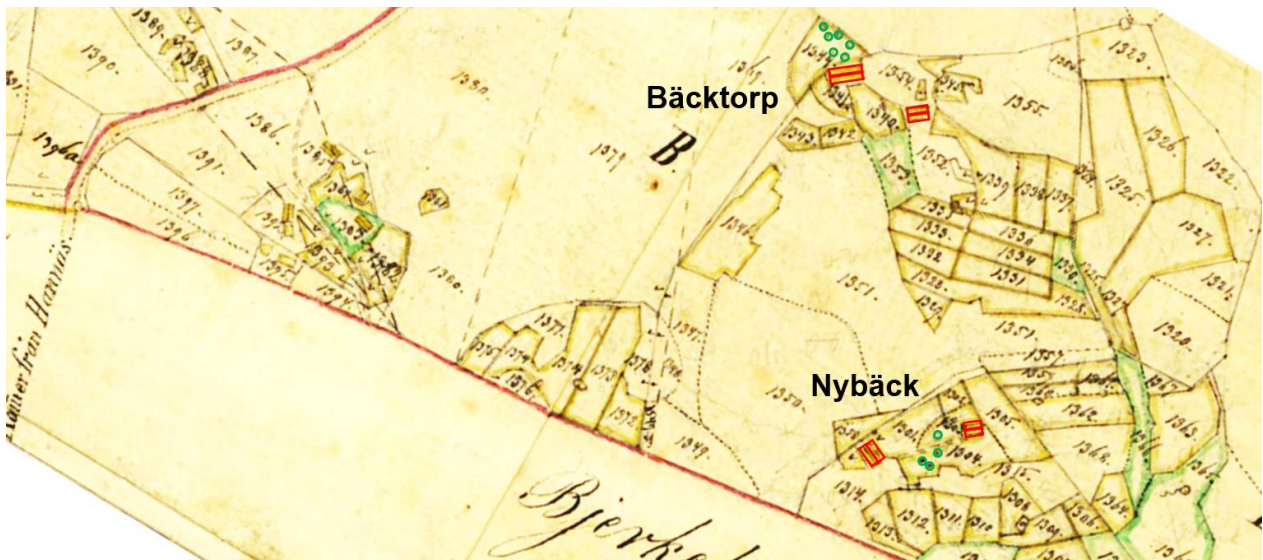
Drängen slutade och Anders anställde en ny dräng med familj 1847. I slutet av 1840-talet slutade Anders och Maja Lena som torpare, men bodde kvar i Nybäck. Drängen Jaen P. Jaensson blev istället torpare.

Anders och Maja Lena skrevs som fattighjon i Husförhörslängden 1850. Maja Lena dog i bröstfeber [*lunginflammation*] 1858 vid nästan 75 års ålder. Anders var 85 år när han dog 1862 av ålderdom. Båda slutade sina dagar i Nybäck.

De sista boende i Nybäck var arbetaren Sven Olofsson, född 1811 i Torp, och Maja Stina Nilsdotter, född 1814 i Ukna. De flyttade in i Nybäck 1860 och kom från Hägerstad Abrahamsdal. Sven var sjuk och de var fattiga när de åtta år senare 1868 flyttade till Norrängslund.

Nybäck finns i handlingarna till Laga skifte 1870. Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 revs Nybäck i samband med Laga skifte, eftersom huset kom på annans mark.

Torpskylt är ej uppsatt. Koordinaterna är tagna där det finns en antydning till husgrund, men är inte alls tillförlitliga.

Karta ritad 1864 till Laga skifte (1870)

Nybäck Koordinater enligt minkarta.lantmateriet.se/
WGS84 58°10'29"N 16°21'0.9"E

Hannäs Hembygdsförening

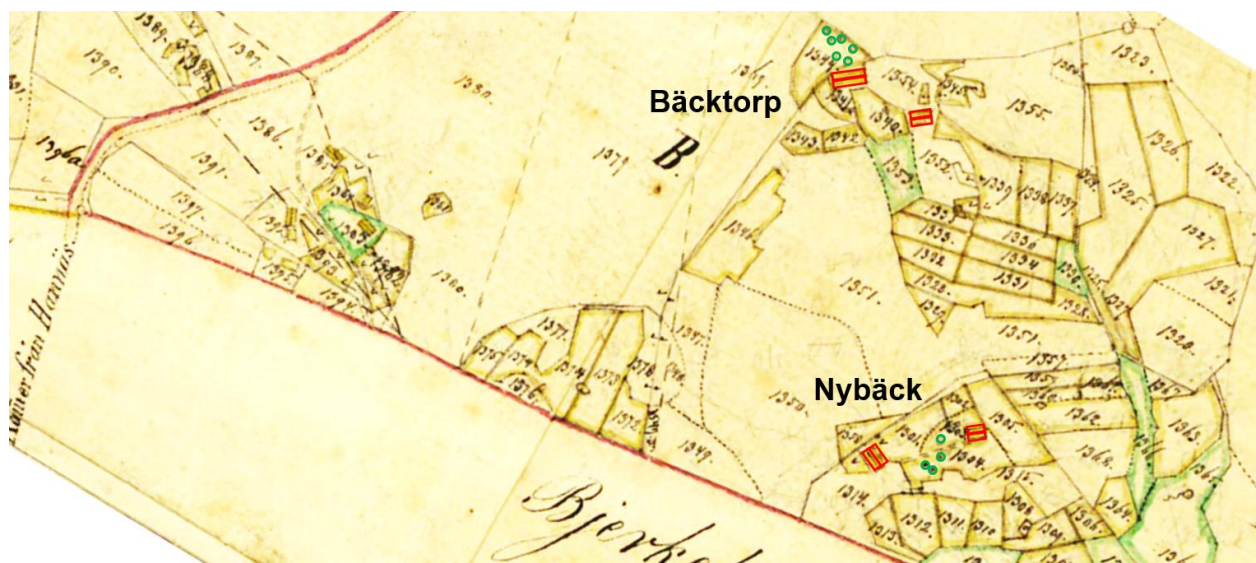
Torpskyltar på Larum

Bäcktorp	1841 - 1877	N58°10,490'	E16°20,982'	2417
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Torpet Bäcktorp tillkom i Husförhörlängden 1841. De första torparna som flyttade in i Bäcktorp var Petter Hedman, född 1817 i Hannäs, och H. Maja Lena Carlsdotter, född 1809 i Hannäs, Maja Lena dog redan två år senare 1843 bara 33 år gammal. Petter gifte om sig året efter med Carin Nilsson, född 1806 i Yxnerum. Efter tio år i Bäcktorp 1851 flyttade Petter och Carin till Rumma.

De sista som bodde i Bäcktorp var arbetaren Carl Otto Jönsson, född 1833 i Skönberga, och hans hustru Christina Carolina Johansdotter, född 1842 i Gärdserum. De flyttade från Tryserum till Hannäs 1870, och året efter 1871 flyttade de in i Bäcktorp med sina barn Carl Albert 1864, Clara Mathilda 1866, Johan Alfred 1868 och Gustaf Emil 1871. Under sina sex år i Bäcktorp föddes dottern Carolina Charlotta 1875. Hon var det sista barnet som föddes i Bäcktorp. 1877 flyttade Carl Otto och Christina Carolina till Röhäll, och Bäcktorp stod tomt.

Torpskylt är ej uppsatt. Koordinaterna är tagna där det finns en antydning till husgrund, men är inte alls tillförlitliga.

Karta ritad 1864 till Laga skifte (1870)

Bäcktorp Koordinater enligt minkarta.lantmateriet.se/
WGS84 58°10'34.2"N 16°20'57.6"E

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Stensättra	1851 - 1914	N58°10,534'	E16°20,667'	2418
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Karta ritad 1864 till Laga skifte (1870)

Backstugan Stensättra tillkom i Husförhörslängden 1851. De första som flyttade in i Stensättra var backstugusittaren Anders Svensson, född 1796 i Skeda, och hans hustru Cajsa Persdotter, född 1896 i Ed. De kom från Krasbäcken. Anders dog av lungdot 1858 när han var 62 år gammal.

Två år tidigare 1856 flyttade Eva Andersdotter, född 1832 i Hannäs, till Stensättra. Hon hade varit piga i Larum och tidigare i Bjärkebo. Eva födde en "oäkta" son Carl Johan 1858 i Stensättra. Carl Johan var det första barn som föddes i backstugan. I Bjärkebo hade Eva träffat arbetaren Carl Erik Fredriksson, född 1827 i Ukna. Carl Erik flyttade till Stensättra, och Eva och Carl Erik gifte sig 1859. Var Carl Erik far till Carl Johan?

På kartan ritad 1864 till Laga skifte finns tre hus och flera små åkrar i beskrivningen (1870 sid 41-42) till Stensäter. Det ger intryck av att Stensättra skulle varit torp, men det har inte bött någon torpare i Stensättra enligt Husförhörslängden.

Änkan Cajsa bodde kvar och hon blev med tiden nästan blind och mot slutet fattig. Cajsa var 74 år när hon dog av kräftsår [*kräfta=cancer*] 1871.

Carl Erik fick en tragisk död vid 68 års ålder. Han gick genom isen och drunknade i Storsjön i februari 1896. Han begravdes av kyrkoherde P.A. Arnman. Eva bodde kvar i backstugan tills hon 77 år gammal dog av ålderdom 1910. Även hon begravdes av kyrkoherde P.A. Arnman.

Stenarbetaren Karl Emil Ström, född 1887 i Hannäs, i Solvestad Karlsberg och pigan på Hägerstad frälse Lydia Amanda Karlsson, född 1888 i Tåby Norrköping, gifte sig 1912 och flyttade till Stensättra. Med sig hade de sin nyfödda dotter Elin Amanda. I juli 1913 föddes i Stensättra dottern Syster Erna, men flickan var allmänt svagt och avled drygt tre månader gammal. Syster Erna var det sista barnet som föddes i backstugan.

Karl Emil och Lydia Amanda flyttade till Gamleby 1914, och var de sista som bodde i backstugan Stensättra.

I Församlingsboken 1905-1916 stod att Eva Andersdotters dödsbo ägde huset i Stensättra, och senare tillföll huset hemmansägaren Anders Johan Andersson. I Församlingsboken 1917-1928 avgavs huset som raserat och sedan rivet.

Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 hade stugan jordgolv, och den revs på 1920-talet. Rivningstimret användes till att bygga ett svinhus på gården.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Carlstorp	1851 - 1934	N58°11'40"	E16°21'40.6"	2420
Torp	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Backstugan Carlstorp tillkom i Husförhörslängden 1851. De första som flyttade in i Carlstorp var pensionären f.d. livgrenadjären Carl Peter Carlsson Öster, född 1802 i Skeda, och hans hustru, Anna Stina Nilsson, född 1795 i Tjustad. De kom från Sjöandan. Anna var sjuklig och 1861 vid 65 års ålder dog hon av svullnad [*troligen hjärtsvikt*]. Fyra år senare 1865 dog Carl 63 år gammal av problem med magen, och efterlämnade två söner.

Karlstorp ägdes av fru Wilhelmina Dahlén och senare ägdes huset av Frans Alfred Lund i Katrineberg enligt Församlingsboken 1929-1944.

Bilförare Gottfrid Hugo Blomqvist, född 1904 i Kvillinge, kom till Lilla Vesttomta från Kvillinge 1932. Han flyttade in i Karlstorp i november 1933 och i november 1934 flyttade han till Sjöberga Björkmon. Samma år gifte han sig med Göta Linnéa Aurora f Petersson, född 1907 i Häradshammar, som kom Valdemarsvik.

Gottfrid Hugo Blomqvist bodde endast ett år i Karlstorp, och var den siste som bodde i backstugan.

Torpskylt är ej uppsatt och koordinater har inte tagits, eftersom stugan finns kvar.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Norrängslund	1868 - 1914	N58°10,739'	E16°21,075'	2422
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Torpet Norrängslund tillkom i Husförhörslängden 1868. De första som flyttade in i Norrängslund var arbetaren Swen Olofsson, född 1811 i Hannäs, och hans hustru Maja Stina Nilsson, född 1814 i Ukna. Swen var sjuk, och paret var fattiga när de flyttade från Nybäck.

De första torparna i Norrängslund var Gustaf Verner Johansson, född 1847 i Tryserum, Chatarina Charlotta Gustafsdotter, född 1867 i Tryserum. Gustaf Verner hade varit statardräng i Solvestad, och de flyttade med sina barn Emelie Charlotta, 1864, och Carl Verner, 1872, till Norrängslund 1873. I januari 1874 föddes det första barnet i Norrängslund och han döptes till Knut Hjalmar. Under hösten 1875 flyttade familjen till Tryserum.

Swen och Maja Stinas dotter pigan Christina Lovisa Svensdotter, född 1848 i Hannäs, födde en "oäkta" son i juni 1874 i Norrängslund. Sonen döptes till Johan Emil, men barnet levde endast fem månader, då han dog av kopporna [*Den sista stora epidemin av smittkoppor kom på 1870-talet i Sverige*].

I mars 1875 gifte sig Christina Lovisa med Johan Theodor Högström, född 1853 i Hannäs. Johan Theodor arbetade i Mantorp Christinelund och Christina Lovisa flyttade till honom. I juli samma år dog Christina Lovisas pappa Swen.

I februari 1876 flyttade Johan Theodor och Christina Lovisa från Christinelund [*bytte namn till Wialund i Husförhörslängden 1890*] och blev torpare Norrängslund. Där föddes deras döttrar Elin Maria 1876 och Anna Ottilia 1878. I november 1878 flyttade familjen till Öndal. Samma månad omkom tragiskt deras knappt sex månader gamla dotter Anna Ottilia genom olyckshändelse. Barnet hade "*under sömnen fallit ned i en vid sängen stående gryta med vatten och kvävts*".

Änkan Maja Stina Nilsson bodde kvar i Norrängslund till sin död. Hon avled 1890 då hon var 76 år gammal och begravdes av kyrkoherde P.A. Arnman. Dödsorsak saknas i dödboken.

De sista boende i Norrängslund var jordbruksarbetaren John Teodor Jonsson, född 1881 i Hannäs, och hans hustru Ida Ottilia Jansson, född 1880 i Odensvi, samt deras dotter Ingrid Viktoria, född 1904 i Gryt. John Teodor hade varit statdräng i Nora. De flyttade till Norrängslund 1910 och flyttade därifrån till Mantorp Borg 1914. Därefter stod torpet tomt och marken brukades till gården.

Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 användes rivningsvirke till Nämndemansgården i Larums by. Torpet lär även ha kallats för "Kallunta".

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Alundsborg	1898 – 1924	N58°11,516'	E16°21,047'	2429
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Inspektorn Emil Hornwall och hans hustru Anna Sofia sålde egendomen ½ mantal fräse Röhäll säterihemman i Hannäs socken till John Eriksson i Svenserum. Egendomen omfattande en areal av 850 tunnland och det fanns mycket avverkningsbar timmerskog, även ek- och björkskog, samt betydande ungsogar. Köpeskillingen var 45 000,- John Ericsson tillträdde den 1 oktober 1897.

John Ericsson sålde ett större parti av skogen på Röhäll vid en auktion i Falerum den 24 oktober 1897 till nämndemannen J.P. Hansson i Säter i Björsäters socken, för 65 000,-. Skogen skulle avverkas under de närmaste 3 åren och skeppas från Valdemarsvik.

Vid Larum uppfördes 1898 en större ångsåg för Hanssons räkning, för sågning av timret från Röhäll. I februari 1898 anlände *Ångaren Kalmarsund n:r 6* till Valdemarsvik, med last av maskiner mm. till den nya ångsågen vid Larum. Endast med stor möda kunde ångaren arbeta sig fram genom den is, som täckte inloppet till hamnen.

Såghuset innehöll två sågramar som drevs med en 12-hästares Munktell lokomobil tillverkad 1898. Omräknat enligt nuvarande beräkningsmetod motsvarar 12 ånghästkrafter drygt 100 hk hos en dieselmotor. Enligt dokument från Hembygdsföreningens torpvandring på Larum 1984-06-03 var ett trettiotal man anställda vid sågen.

Till sågen byggdes förutom såghuset; en stallbyggnad för 12 hästar, ett redskapsskjul, en smedja, en större kollada, en större kasern med 8 rum och ett boningshus. Boningshuset med två rum och kök byggdes för sågarbasens räkning. Stallet och kasernen låg mittemot boningshuset på andra sidan om vägen.

Den 5 december 1898 omkom sågverksarbetaren Fredrik Gerhard Andersson från Östra Ryds socken i en maskin i Larums ångsåg. Den avlidne var 29 år, och känd såsom en synnerligen skötsam och aktningsvärd man.

Fredagen den 9 december hotades sågen och brädlagret av en omfattande underjordisk eld. Elden hade uppstått i ett stort ribblager beläget i en dalsänka. Ribblagret var täckt med jord, och ovanpå hade man anlagt kolmilor. Jordlagret under milorna var inte tillräckligt djupt, utan släppte igenom elden från milorna, och så småningom spred sig elden genom det underliggande jordlagret lagret fram mot sågen.

Med telefon och budgivning uppbadades ett hundratal personer för att begränsa elden, vilken rasade med våldsam styrka. Från Valdemarsvik anlände ett större antal slangsprutor till platsen. Tack vare sjöns omedelbara närhet och vindens riktning, lyckades eldens framfart till slut begränsas, så att faran för sågverket och det stora virkesupplaget var undanröjd på lördagmiddagen. Ännu på måndagen fortgick släckningsarbetet. Där fanns det mesta av 3 500 tolfter [42 000 st] timmer som sågats under våren, endast obetydligt hade forslats till hamn. Då brandförsäkringen skulle nekats av vissa orsaker, hade en stor förlust kunnat drabba ågaren.

Under februari 1899 anställdes 20 vana timmerhuggare med löfte om god arbetsförtjänst. Arbetsstyrkan sysselsattes med avverkning på Röhällsskogen. Timret transporterades sjövägen via Västersjön och Storsjön till Larum. Detta var innan sjöarna sänktes två meter, och det fanns heller inte någon bro över sundet mellan sjöarna. Timret kunde vid den tiden antingen flottas eller köras på isen hela vägen.

När sågningen var avslutad såldes allt; byggnader, maskiner, hästar, mm. på auktion måndagen den 14 oktober 1901.

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Alundsborg	1898 – 1924	N58°11,516'	E16°21,047'	2429
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

John Ericsson köpte 1897 ½ mtl frälse Röhäll säterihemman för 45 000,-. Månaden efter att han tillträtt sålde han ett parti skog för 65 000,-. 1904 sålde han ½ mtl frälse Röhäll säterihemman till handlaren Erik Anton Jansson i Falerum för 45 000,-, samma summa som han betalade före skogsavverkningen. Han gjorde en nätt vinst på 65 000,-, vilket motsvarar ~4 000 000,- i dagens penningvärde.

Boningshuset köptes på ofri grund av skomakaren Karl Filip Levin, född 1879 i S:t Johannes, boende i Norrköping. I maj 1903 gifte sig skomakaren med Ida Maria Elisabet Andersson, född 1881 i Kimstad. I augusti samma år flyttade paret från Norrköping till huset på Larum som enligt Husförhörslängden döpts till Alundsborg. Året efter tog paret en fosterson Karl Walter. Han var född av pigan Hilma Kristina Karlsdotter i Holmbo Fåfalla, och hade varit fosterson i Sjöberga i Holmbo. Året Karl Walter fyllde 7 år, i januari 1906 fick han flytta till sitt tredje fosterhem, Asphagen under Mörtebäck. Redan i mars fick skomakaren hans fru ett nytt fosterbarn, Karl Einar, född 1905 i Hedvig i Norrköping av väverskan Klara Matilda Fredriksson.

I november 1906 sålde Karl Filip och Ida Maria Elisabet huset till jordbruksarbetaren Anders August Karlsson och Hulda Maria Jonsson, och flyttade till Borg under Mantorp.

Anders August Karlsson, född 1855 i Gryt, och Hulda Maria Jonsson, född 1871 i Hannäs, gifte sig 1905. De flyttade från Öndal till Alundsborg hösten 1906 när skomakarfamiljen flyttade ut. Våren 1919 vid 63 års ålder dog Anders August Karlsson av njurlidande på Söderköpings lasarett. Änkan bodde kvar med barnen i Alundsborg, men sålde huset till hemmansägaren Karl Gottfrid Karlsson.

På hösten 1919 fick änkan en hyresgäst, jordbruksarbetaren Karl Anton Andersson, född 1864 i Hannäs. Karl Anton var änkling och hade varit ladugårdskar i Fåfalla. Den 1 december 1924 flyttade Hulda Maria med de två hemmavarande barnen Karin Dagmar 1910 och Kurt Ingvar 1914, samt hyresgästen Karl Anton till Kvarntorpet under Hällingsfall. De var de sista som bodde i Alundsborg. Därefter revs huset enligt Församlingsboken 1917-1928, och enligt traditionen flyttades huset till Holmtebo. Torpskylt är uppsatt på den gamla husgrunden.

Idag finns ett nyare hus byggt på den gamla sågplanen. Det nya Alundsborg byggdes först som fritidsbostad, men är numer bebott året runt.

Torpskylt är uppsatt och koordinater tagna på husgrunden av den gamla torpstugan.

Generalstabens karta 1881

Hannäs Hembygdsförening

Torpskyltar på Larum

Sockenmagasin	1812 – 1893	N58°11,162'	E16°20,665'	2430
Torpgrund	Tid	GPS-koordinater		Torp-nr

Hannäs sockenstämmoprotokoll den 25 mars 1814:

§ 1. Församlingens Patronus Högvälborne Herr Greven och Kammarherren Carl Henrik Posse på Fogelvik föreslog, i anledning av Konungens Höga Befallningshavare i Calmar, kungörelse av den 19 juni 1812, uppbyggandet av ett sockenmagasin, som befanns nyttigt och allmänt antogs.

§ 2. Platsen överenskomms att magasinet skulle ställas nära vägen vid Larum, sydväst om vägen till Larum från Vinterstad, vid pass 100 alnar från byn, i jordägare Kants åker. Johan Kant var närvarande vid stämman och beviljade platsen utan ersättning nu eller för framtiden.

§ 5. Församlingens Herr Patronus [*Carl Henrik Posse*], ehuru icke jordägare inom socknen, lovade dock att till detta magasin lämna 10 tunnor råg och församlingen beviljade 2 tunnor råg på helt hemman, varav hälften betalades så snart magasinet bliver färdigt eller sist av 1815 års skörd och andra hälften av 1816 års skörd.

Hannäs sockenstämmoprotokoll den 3 maj 1815:

§ 8. Till byggmästare vid magasinet antogs mot 2 rd i ett för sitt från början till slut med ansvar rusthållaren Johan Kant i Larum, och skall den som utebliver eller skriker oduglig karl böta 1 rd till magasinet.

Enligt minnesanteckningar från Elias Andersson i Larum och Olle Stenberg låg sockenmagasinet i Larum på uppsidan av vägen i skogen intill Nygrensåkern. Sockenmagasinet byggdes 1815 och byggnaden revs 1893. Det som var användbart vid rivningen togs till byggandet av ett sockenmagasin i Fredriksberg. Magasinet i Fredriksberg revs 1910, och rivningsvirket användes vid byggandet av ålderdomshemmet i kyrkbyn, Hannäsgården.

För rätten att bränna "hembränt" i gårdarna, så skulle de gårdar som fått denna förmån, lämna som skatt en viss mängd säd, troligen råg, till sockenmagasinet. När våren kom delades säd ut från magasinet, till i första hand till de fattiga som brödsäd, och som såsäd de behövande som inte hade egen såsäd.

Ett sockenmagasin är en förrådsbyggnad avsedd för förvaring av spannmål. De första sockenmagasinen byggdes i början av 1700-talet, och antalet ökade. I Sverige fanns 1832 nästan 1000 sockenmagasin, men i början av 1900-talet hade antalet sjunkit till runt 200.

Missväxten kom ganska tätt under gångna sekler, och mer behövdes inte för att svälten skulle hota både bönder och torpare. Därför tillkom den sociala inrättning som gick under benämningen sockenmagasin. I detta magasin skulle varje hemman under gynnsammare skördetider sätta in en viss mängd spannmål. Ur detta förråd kunde sedan de av missväxt drabbade mot ränta, i form av spannmål, vid behov få låna.

